

ภาวะภาษีและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

Tax and Economic Growth in Thailand

ชิตตะวัน ชนะกุล¹

Chittawan Chanagul

Received Jun 12, 2018

Revised Sep 5, 2018

Accepted Sep 10, 2018

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับภาวะภาษีที่เก็บจากแรงงาน จากทุน และจากการบริโภค รวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและภาวะภาษีทั้งสามประเภท การศึกษาใช้ข้อมูลรายไตรมาสของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ.2536-2559 เพื่อบรรลุมันต์ประสงค์ของการวิจัยข้อแรก ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สำหรับมันต์ประสงค์ข้อที่สอง ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นกรวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ 2 ตัวขึ้นไป ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ผลการศึกษาโดยใช้แบบจำลองทางสถิติพบว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับภาวะภาษีที่เก็บจากแรงงาน ในขณะที่ภาวะภาษีที่เก็บจากการบริโภคและภาวะภาษีที่เก็บจากทุน ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: ภาษีทุน / ภาษีแรงงาน / ภาษีการบริโภค / การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

¹ Faculty of Economics Kasetsart University, Bangkok, Thailand, e-mail fecocwc@ku.ac.th

Abstract

This research seeks to provide the general information of average tax burden collecting from capital, labor, and consumption as well as to find out whether or not those taxes undermine economic growth. The statistics used in this study are quarterly data of Thailand from 1993-2016 derived from the National Statistics Bureau of Thailand, Fiscal Policy Office and Bank of Thailand. To start, the descriptive analysis is provided. Then, the regression method is adopted. The results drawn from this study suggest that average tax burden on labor is negatively related with Thailand's economic growth whereas the burden on capital and consumption do not have a significant association with the growth rates.

Keywords: Capital Tax / Labor Tax / Consumption Tax / Economic Growth

บทนำ

Richard A. Musgrave (1910-2007) บิดาวิชาเศรษฐศาสตร์การคลังชาวอเมริกัน ได้วางหน้าที่หลักของรัฐบาลในทางเศรษฐกิจไว้สามประการสำคัญ ได้แก่ การจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ การกระจายรายได้และความมั่งคั่งของสังคม และการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ รัฐบาลสามารถดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวผ่านมาตรการทางการคลังที่สำคัญ ได้แก่ มาตรการด้านรายจ่าย และมาตรการด้านรายรับ โดยมาตรการด้านรายรับจำแนกเป็นรายรับที่เป็นรายได้ และรายรับที่ไม่มีรายได้² มาตรการภาษีเป็นหนึ่งในมาตรการด้านรายรับที่เป็นรายได้³ ที่มีความสำคัญ

² อาทิ การกู้เงินทั้งในและนอกประเทศ หรือการนำเงินคงคลังมาใช้

³ มาตรการด้านรายได้ ประกอบด้วย ภาษีอากรรวม การขายสิ่งของและบริการ รัฐพาณิชย์ และรายได้อื่น

อย่างยั่งยืน นอกจากนี้จากหลายกรณีเป็นเครื่องมือทางการคลังที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ ภาษียังเป็นแหล่งรายได้สำคัญของรัฐบาล ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ภาษีอากรสุทธิมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 79.1 ของประมาณการรายรับทั้งหมด เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ระหว่างปี พ.ศ.2553-2558 สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้จากภาษีของ 3 หน่วยงานราชการหลัก ประกอบด้วยกรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร มีค่าประมาณร้อยละ 87-91 ของรายได้ที่จัดเก็บได้ทั้งหมด โดยกรมสรรพากรมีสัดส่วนรายได้ต่อรายได้ทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 66 ในปี พ.ศ.2558 ในขณะที่กรมสรรพสามิตมีค่าดังกล่าวที่ร้อยละ 16.76 และกรมศุลกากรเท่ากับร้อยละ 4.41

แม้ว่ามาตรการด้านภาษีจะเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ในทางทฤษฎีมีข้อถกเถียงว่า การเก็บภาษีก่อให้เกิดการบิดเบือนทางเศรษฐกิจ และไม่ก่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร อาทิ การเก็บภาษีเงินได้บั่นทอนแรงจูงใจในการทำงาน การลงทุน และการออมของภาคเอกชน ในขณะที่ภาษีสรรพสามิตและภาษีการบริโภคอื่นๆ ที่มีผลทำให้ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลทั้งด้านรายได้ (Income Effect) และด้านการทดแทน (Substitution Effect) ต่อผู้บริโภค ซึ่งก่อให้เกิดการบิดเบือนการบริโภคตามมา โดยเชื่อว่าภาษีที่เก็บจากภาคการผลิต ได้แก่ แรงงานและทุน จะก่อให้เกิดผลทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในขณะที่นักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่เห็นว่าภาษีที่เก็บจากการบริโภคจะก่อให้เกิดผลทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่น้อยกว่า⁴ (Hyman, 2010, p. 596)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีงานวิจัยต่างประเทศจำนวนมากที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการเก็บภาษีทั้งสามประเภทที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อาทิ Furceri and Karras (2008) พบว่าจากการเพิ่มขึ้นของภาษีส่งผล

⁴ รายละเอียดในเชิงทฤษฎีสามารถศึกษาได้จากส่วนแนวคิดภาษีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ทางลบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยการเพิ่มขึ้นของอัตราภาษี ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศลดลงอยู่ระหว่างร้อยละ 0.5-1 อย่างไรก็ตามก็ดี Engen and Skinner (1996) พบว่าการเก็บภาษีอากรมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับต่ำ โดยการปฏิรูปการจัดเก็บภาษีส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ที่ร้อยละ 0.2-0.3 เมื่อพิจารณาผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจำแนกตามประเภทภาษี ปรากฏผลการศึกษาดังนี้ Tomljanovich (2004) พบว่าภาษีรายได้บุคคลธรรมดา ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีการขาย ไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในขณะที่การเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลส่งผลเชิงบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษาของ Myles (2007) Dackehag and Hansson (2012) และ Macek (2014) พบว่า รายได้ของรัฐบาลจากภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ก่อให้เกิดผลเชิงลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตาม Canavire-Bacarreza et al. (2013) ซึ่งได้ศึกษาโดยใช้ข้อมูลของประเทศกลุ่มลาตินอเมริกา พบว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไม่ก่อให้เกิดผลเชิงลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา ในกรณีภาษีเงินได้นิติบุคคล การศึกษาพบว่า มีผลกระทบเชิงลบในระดับต่ำต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ภาษีการบริโภคส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศดังกล่าว Masika (2014) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยใช้ข้อมูลของประเทศเคนยา ผลการศึกษาพบว่า การเพิ่มภาษีเงินได้นิติบุคคล รวมถึงภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะสามารถเพิ่มการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเคนยาได้ร้อยละ 0.93 และ 0.14 ตามลำดับ Ojong et al. (2016) ศึกษาผลของรายได้จากภาษีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไนจีเรีย ผลการศึกษาพบว่า ภาษีรายได้นิติบุคคลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

จะเห็นได้ว่าในกรณีของประเทศพัฒนาแล้วปรากฏผลความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างชัดเจนว่า การเก็บภาษีจากรายได้ส่งผลทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ

ประเทศ อย่างไรก็ตามก็ดี ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังไม่ชัดเจนเมื่อใช้ข้อมูลของประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งมีบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง แตกต่างจากกลุ่มประเทศรายได้สูง อาทิ รายได้จากการจัดเก็บภาษีแรงงาน ของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น อยู่ที่ร้อยละ 10.46 และ 5.71 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และมีรายได้จากภาษีนิติบุคคลอยู่ที่ร้อยละ 2.24 และ 3.80 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ สำหรับภาษีที่เก็บจากสินค้าและบริการอยู่ที่ 4.41 และ 6.03 (The Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD, 2016a, 2016b) ตามลำดับ ในขณะที่ประเทศไทยมีรายได้จากภาษีอากรที่เก็บจากการบริโภคสูงที่สุด โดยคิดเป็นประมาณร้อยละ 9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ระหว่างปี พ.ศ.2553-2558 โดยปี พ.ศ.2558 มีค่าอยู่ที่ร้อยละ 9.34 รองลงมาคือภาษีอากรจากทุน โดยมีสัดส่วนรายได้ภาษีที่เก็บจากทุนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอยู่ที่ร้อยละ 5.30 สำหรับสัดส่วนรายได้ภาษีที่จัดเก็บจากแรงงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อยู่ที่ร้อยละ 2.34 จะเห็นได้ว่าสัดส่วนการจัดเก็บภาษีจากแรงงานของประเทศกำลังพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีค่าที่สูงในกรณีประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งมีแรงงานจำนวนมากที่อยู่ในฐานภาษีที่ต้องเสียภาษี ในขณะที่ประเทศไทยมีแรงงานจำนวนมากที่มีฐานรายได้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รวมถึงการที่มีแรงงานนอกระบบจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังไม่ปรากฏการศึกษาผลกระทบของภาษีต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจำแนกตามต้นเหตุของภาษีโดยใช้ข้อมูลประเทศไทย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาโดยใช้ข้อมูลประเทศไทย เพื่อให้ได้ผลที่ชัดเจนสำหรับการวางนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม ถูกต้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาระทางภาษีที่จัดเก็บจากแรงงาน จากทุน และจากการบริโภค
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และภาระทางภาษีที่จัดเก็บจากแรงงาน จากทุน และจากการบริโภค

นิยามศัพท์

ภาระทางภาษี หมายถึง สัดส่วนของรายได้จากภาษีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Engen & Skinner, 1996, p. 12)

ภาษีอากรจากแรงงาน หมายถึง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีอากรจากทุน ประกอบด้วย ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม อากรแสตมป์ และภาษีธุรกิจเฉพาะ

ภาษีอากรจากการบริโภค ประกอบด้วย ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร

แนวคิดภาษีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

Solow (1956) ได้นำเสนอกรอบทฤษฎีที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายด้านภาษีกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยพิจารณาจาก Y (Output) หมายถึงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ซึ่งถูกกำหนดโดยขนาดและความชำนาญของแรงงาน หรือที่เรียกว่าทุนมนุษย์ (m) รวมถึงขนาดและผลิตภาพของปัจจัยทุน (Size and Productivity of Its Capital Stock: k)

$$\dot{y}_i = \alpha_i \dot{k}_i + \beta_i \dot{m}_i + \mu_i \quad (1)$$

โดย \dot{y}_i คือ อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศ i

\dot{k}_i คือ อัตราการลงทุน (คิดเป็นร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ) หรือก็คือการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทุนในช่วงระยะเวลาที่กำหนด

\dot{m}_i คือ อัตราการเจริญเติบโตของภาคแรงงาน

μ_i คือ การเจริญเติบโตของผลิตภาพของระบบเศรษฐกิจโดยรวม

ทฤษฎีของ Solow (1956) บ่งชี้ความสำคัญของภาษีต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ 5 ประการ ดังนี้ (Engen & Skinner, 1996, p. 15)

1. อัตราภาษีที่สูงย่อมลดแรงจูงใจในการลงทุนของภาคเอกชน

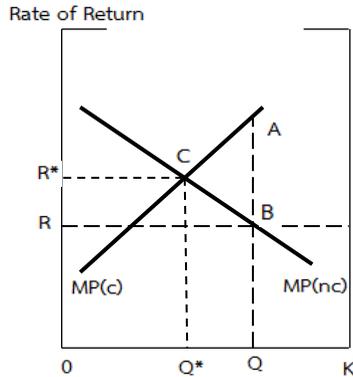
2. อัตราภาษีที่สูงย่อมทำให้อัตราการเจริญเติบโตของแรงงานลดลง ผ่านแรงจูงใจที่ลดลงของแรงงาน จำนวนชั่วโมงการทำงาน รวมถึงแรงจูงใจในการเพิ่มพูนศักยภาพ ความสามารถ ผ่านระบบการศึกษาและการอบรม

3. อัตราภาษีที่สูงย่อมลดอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภาพของระบบเศรษฐกิจโดยรวม เนื่องจากการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา (R&D) ย่อมลดลง ซึ่งการวิจัยและพัฒนาก่อให้เกิดผลกระทบทางบวกที่สำคัญ ที่ส่งผลต่อผลิตภาพของภาคแรงงานและภาคทุน

4. อัตราภาษีส่งผลต่อผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของทุน จากการที่ภาคเอกชนปรับเปลี่ยนการลงทุนจากภาคการผลิตที่มีอัตราภาษีที่สูง ไปสู่ภาคการผลิตที่มีอัตราภาษีที่ต่ำกว่า โดยภาคการผลิตดังกล่าวมีผลิตภาพโดยรวมต่ำกว่า

5. อัตราภาษีในแรงงานย่อมส่งผลให้การจัดสรรทุนมนุษย์สู่แต่ละภาคการผลิตเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือมีการถ่ายโอนแรงงานจากภาคการผลิตที่มีผลิตภาพต่อสังคมหน่วยสุดท้ายสูง แต่มีการเก็บอัตราภาษีจากแรงงานในสัดส่วนที่สูง ไปสู่ภาคการผลิตที่มีระดับอัตราภาษีที่ต่ำ

กล่าวโดยสรุป ข้อ 4 และข้อ 5 หมายถึงอัตราภาษีที่สูงย่อมส่งผลกระทบต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผ่าน α_i และ β_i ที่ต่ำ เมื่อกำหนดให้การลงทุนในปัจจุบัน รวมถึงทุนมนุษย์คงที่

ที่มา Engen and Skinner (1996, Figure 1)

รูปที่ 1 ผลกระทบของภาษีที่มีต่อการบิดเบือนในภาคที่มีการเก็บภาษีและภาคที่ไม่มีการเก็บภาษี

รูปที่ 1 กำหนดให้ปัจจัยทุนในประเทศมีค่าคงที่ แสดงโดยความกว้างของแกนแนวนอน K (ใช้วิธีการวิเคราะห์ในลักษณะเดียวกันสำหรับการวิเคราะห์การบิดเบือนที่จะเกิดขึ้นในตลาดแรงงาน) กำหนดต่อมาให้อัตราภาษีเงินได้ที่เก็บจากภาคธุรกิจ รวมถึงเงินอุดหนุนที่ให้แก่ภาคอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาคธุรกิจ เช่น กำหนดให้เป็นภาคการเกษตร เป็นปัจจัยกำหนดการจัดสรรปัจจัยทุนในแต่ละภาคการผลิต ทั้งนี้ โดยทั่วไปแล้วภาคอุตสาหกรรมมักสามารถถูกเก็บภาษีในระดับที่สูงได้ง่าย

เส้น MP(c) แสดงถึงผลิตภาพของทุนในภาคธุรกิจหน่วยสุดท้าย (Marginal Productivity of Capital in Corporate Sector) ในขณะที่ MP(nc) คือผลิตภาพของทุนในภาคที่ไม่ใช่ธุรกิจ (Marginal Productivity of Capital in Non-Corporate Sectors) จะเห็นได้ว่าก่อนการเก็บภาษีเงินได้จากภาคธุรกิจ จุดกำไรสูงสุดและจุดที่มีประสิทธิภาพที่สุดคือ จุด C ซึ่งเป็นจุดที่ผลิตภาพของทุนหน่วยสุดท้ายของทั้งสองภาคการผลิตมีค่าเท่ากัน และผลตอบแทนจากทุนในระบบเศรษฐกิจคือ R^* โดยมีการจัดสรรปัจจัยทุนสำหรับภาคธุรกิจเท่ากับ $K-Q^*$ ในขณะที่ปัจจัยทุนที่ภาคอื่นๆ (ที่ไม่ใช่ภาคธุรกิจ) ได้รับการจัดสรรเท่ากับ Q^* ต่อมากำหนดให้ภาษีเงินได้สำหรับภาคธุรกิจเท่ากับ AB การจัดสรรปัจจัยทุน

ของทั้งสองภาคการผลิตจะเปลี่ยนแปลงไป โดยปัจจัยทุนจะถูกถ่ายโอนจากภาคธุรกิจไปยังภาคอื่นๆ โดย Q คือปัจจัยทุนในภาคอื่นๆ และ K-Q คือปัจจัยทุนในภาคธุรกิจ หลังจากมีภาษีเกิดขึ้นในภาคธุรกิจ ผลผลิตที่ระบบเศรษฐกิจสูญเสีย (Net Loss in Output) คือสามเหลี่ยม ABC (Harberger Welfare Loss Triangle) R อาจสามารถแสดงถึงค่า α_i ใน equation (1) ที่ลดลงจากการลงทุนระดับใหม่ที่เกิดขึ้นหลังการเก็บภาษี กล่าวคือ การเก็บภาษีเงินได้จากทุนมีผลทำให้ผลตอบแทนจากการลงทุนโดยรวมลดลงจาก R^* ไปอยู่ที่ R ส่งผลให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ถดถอย

ในลำดับต่อไปจะเป็นการพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับผลกระทบของภาษีแรงงาน ภาษีทุน และภาษีการบริโภค ตามลำดับ

ภาษีแรงงานส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจผ่าน 3 ช่องทางสำคัญ ดังนี้ ประการแรก อัตราภาษีที่สูงจะทำให้อุปทานและอุปสงค์สำหรับแรงงานลดลง เนื่องจากภาษีที่สูงทำให้ช่องว่างระหว่างค่าจ้างรวมขั้นต่ำและค่าจ้างสุทธิสูงขึ้น ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของแรงงาน ทำให้แรงงานทำงานในจำนวนที่น้อยลง ในขณะที่เดียวกันภาคธุรกิจก็จ้างแรงงานในจำนวนที่น้อยลงเช่นกัน

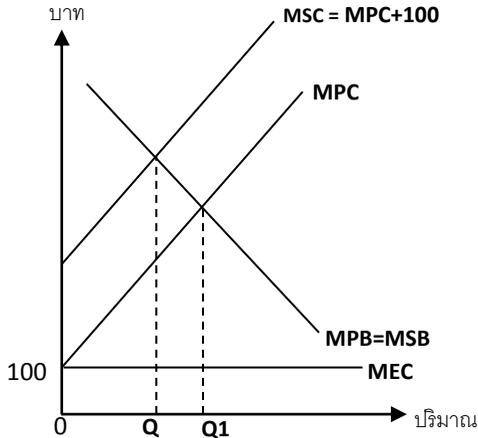
ประการต่อมา ภาษีเงินได้ที่เก็บจากแรงงานในอัตราก้าวหน้า ส่งผลให้แรงงานเข้าสู่การศึกษาระดับสูงน้อยลง เนื่องจากภาษีที่สูงลดผลตอบแทนจากการลงทุนในการศึกษาระดับสูง เนื่องจากระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับเงินเดือนที่สูงในทิศทางเดียวกัน ในที่สุด ระดับทุนมนุษย์ หรือก็คือมนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาจนเป็นทุนที่ขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพจะมีจำนวนลดลง

นอกจากนี้ ภาษีแรงงานที่สูงส่งผลให้เจ้าของธุรกิจดำเนินกิจกรรมเพื่อขยายหรือลงทุนในธุรกิจน้อยลง เนื่องจากเจ้าของธุรกิจซึ่งมีระดับรายได้ที่สูงได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเก็บภาษีเงินได้ในอัตราก้าวหน้า ส่งผลให้นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากภาคธุรกิจน้อยลงตามไปด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การเก็บภาษีจากทุนส่งผลต่อการตัดสินใจของครัวเรือนในการออมและการลงทุน อาทิ การเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราที่สูง ย่อมทำให้การลงทุนของภาคเอกชน

ลดลง จากการที่ผลตอบแทนจากการลงทุนสุทธิลดลง โดยภาษีเงินได้นิติบุคคลส่งผลต่อการตัดสินใจของภาคธุรกิจเกี่ยวกับที่ตั้งของธุรกิจและปริมาณการลงทุน ทำให้เกิดจากไหลออกของทุนจากประเทศที่มีอัตราภาษีดังกล่าวสูงสู่ประเทศที่มีอัตราภาษีต่ำ

สำหรับภาษีการบริโภค ในกรณีของภาษีสรรพสามิต เช่น ภาษีบุหรี่ ภาษีสุรา การเก็บภาษีก่อให้เกิดผลดีต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม เนื่องจากสินค้าเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกทางลบ หมายถึงการบริโภคสินค้าเหล่านี้ของบุคคล ก่อให้เกิดต้นทุนหรือความเสียหายต่อบุคคลที่สาม หรือสังคมเศรษฐกิจโดยรวม เช่น ในกรณีบุหรี่ ในการบริโภคสินค้าดังกล่าวผู้บริโภคจะคำนึงถึงเฉพาะผลประโยชน์หน่วยสุดท้ายของเขาที่เกิดขึ้นจากการสูบบุหรี่ (Marginal Private Benefit: MPB) และต้นทุนหน่วยสุดท้ายของเขาที่เกิดจากการสูบบุหรี่ (Marginal Private Cost: MPC) เท่านั้น จากรูปที่ 2 บุคคลจะทำการบริโภค ณ จุดที่ $MPB = MPC$ มีการบริโภคเท่ากับ Q1 หน่วย อย่างไรก็ตาม ณ จุดดังกล่าว ต้นทุนหน่วยสุดท้ายของสังคมสืบเนื่องจากการสูบบุหรี่ของบุคคลดังกล่าว (Marginal Social Cost: MSC) สูงกว่า MPC ดังนั้น จึงไม่ใช่จุดที่มีประสิทธิภาพของสังคม เมื่อรัฐบาลเข้ามาแทรกแซงกลไกตลาดโดยการเก็บภาษีบุหรี่ เท่ากับความเสียหายต่อภายนอกหน่วยสุดท้าย (Marginal External Cost: MEC) ในกรณีนี้คือ 100 บาท ต่อหน่วย จะทำให้ต้นทุนหน่วยสุดท้ายของผู้บริโภค (MPC) เพิ่มขึ้นเท่ากับ 100 บาทต่อหน่วย ดังนั้น บุคคลจะตัดสินใจบริโภค ณ ระดับที่ $MSC = MPC + 100 = MPB$ เท่ากับ Q หน่วย ซึ่งจุดดังกล่าวเป็นจุดที่ก่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ

ที่มา Rosen and Gary (2008, p. 81)

รูปที่ 2 ปริมาณการสูบบุหรี่ก่อนและหลังการเก็บภาษี

นอกจากนี้ สำหรับภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเป็นภาษีที่เกิดจากการบริโภคอาจก่อให้เกิดผลกระทบกับการตัดสินใจของแรงงาน ซึ่งอาจส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ โดยเฉพาะหากรัฐบาลสามารถกำหนดภาษีการบริโภคที่มีผลร่วมกับการพักผ่อนเพื่อลดความน่าดึงดูดของการพักผ่อนที่เพิ่มขึ้นสืบเนื่องมาจากการเก็บภาษีแรงงานอย่างไรก็ดี การกำหนดภาษีการบริโภคในสินค้าได้อย่างถูกต้องดังกล่าว เป็นสิ่งที่ทำได้ยากในทางปฏิบัติ ดังนั้น รัฐบาลแต่ละประเทศจึงมักใช้การเป็นภาษีมูลค่าเพิ่มสินค้าในอัตราที่เท่ากันสำหรับทุกสินค้า

กล่าวโดยสรุป การเก็บภาษีจากการบริโภค ในกรณีที่ยกตัวอย่างมาจะส่งผลต่อการตัดสินใจในการบริโภคหรือการผลิตของแต่ละฝ่าย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดผลดีต่อสุขภาพของประชาชนในภาพรวม และเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อม จากการที่ภาษีแรงงานและภาษีทุนส่งผลกระทบต่อเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจดังที่ได้อธิบายมาแล้ว จึงเชื่อกันว่าควรมีการตั้งภาษีเหล่านี้ให้อัตราที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับภาษีสรรพสามิต รวมถึง

ภาวการณ์บริโภคอื่นๆ ที่นักเศรษฐศาสตร์เชื่อกันว่ามีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลในทางบวกเมื่อเปรียบเทียบกับภาวการณ์แรงงานและภาวการณ์ทุน

ขอบเขตและวิธีการวิจัย

การศึกษาใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาของประเทศไทยรายไตรมาสระหว่างปี พ.ศ.2536-2559 โดยศึกษาภาวะทางภาวการณ์ที่จัดเก็บจากแรงงาน จากทุน และจากการบริโภคในการศึกษา เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อแรก ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่สอง เนื่องจากข้อมูลที่นำมาใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และตัวแปรต่างๆ ที่มีผลกระทบต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในครั้งนี้มีลักษณะเป็นข้อมูลอนุกรมเวลา โดยข้อมูลอนุกรมเวลาส่วนใหญ่มีลักษณะ non-stationary กล่าวคือมีส่วนประกอบของ unit root ซึ่งหากนำข้อมูลที่มีลักษณะ non-stationary มาประมาณ regression model ด้วยวิธี Ordinary Least Square (OLS) จะเกิดปัญหา spurious regression หรือก็คือค่า R^2 t-statistics และ F-statistics ที่ได้ไม่น่าเชื่อถือได้ และค่าประมาณจาก OLS จะไม่ consistent ดังนั้น โดยหลักแล้ววิธีการศึกษาข้อมูลอนุกรมเวลา จะเริ่มจากการทดสอบความเป็น stationary ของข้อมูลอนุกรมเวลาทุกตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร Y_t จะมีคุณสมบัติ stationary ก็ต่อเมื่อค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน (Variance) และค่าความแปรปรวนร่วม (Covariance) มีค่าคงที่ หรือ

$$\text{Mean} \quad E(Y_t) = \mu$$

$$\text{Variance} \quad \text{Var}[Y_t] = E(Y_t - \mu)^2 = \sigma_t^2$$

$$\text{Covariance} \quad E[(Y_t - \mu)(Y_{t-s} - \mu)] = \gamma_s$$

รายละเอียดของการทดสอบความเป็น stationary ดังต่อไปนี้

การทดสอบความเป็น stationary หรือ unit root test โดยวิธีของ Dickey and Fuller (1979) ซึ่งเรียกว่า augmented Dickey-Fuller (ADF) หรือไม่สามารถกำหนดสมการได้ 3 รูปแบบ

$$\Delta Y_t = \gamma Y_{t-1} + \sum_{i=2}^p \beta_i \Delta Y_{t+i} + \varepsilon_t \quad (\text{Random Walk Process})$$

$$\Delta Y_t = a_0 + \gamma Y_{t-1} + \sum_{i=2}^p \beta_i \Delta Y_{t+i} + \varepsilon_t \quad (\text{Random Walk with Drift})$$

$$\Delta Y_t = a_0 + \gamma Y_{t-1} + a_2 t + \sum_{i=2}^p \beta_i \Delta Y_{t+i} + \varepsilon_t \quad (\text{Random Walk with Drift and Linear Time Trend})$$

เมื่อ Y_t คือ ตัวแปร Y ณ เวลา t

ΔY_t คือ ผลต่างอันดับหนึ่ง (First Difference) ของ Y หรือเท่ากับ $Y_t - Y_{t-1}$

t คือ ตัวแปรเวลาหรือแนวโน้ม (Time or Trend Variable)

l คือ จำนวน lag โดยที่ $i=2, \dots, p$ และ p คือ จำนวน lag ที่เหมาะสม (Optimal Lag)

ε_t คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่มีคุณสมบัติ white noise

a_0, a_2, γ และ β_i คือ ค่าสัมประสิทธิ์

การทดสอบ ADF คือ การทดสอบสมมติฐานหลัก (Null Hypothesis) ว่า $\gamma=0$ หรือไม่ ถ้า $\gamma=0$ หมายความว่า ข้อมูลอนุกรมเวลา Y_t มี unit root หรือมีลักษณะ non-stationary ในกรณีที่การทดสอบ ADF ของข้อมูล ณ ระดับ (Level) พบว่ามีลักษณะ non-stationary จะต้องนำมาข้อมูลแก้ไขให้อยู่ในรูปผลต่างอันดับหนึ่ง (First Difference) และทดสอบ ADF อีกครั้ง จนกว่าชุดข้อมูลจะมีลักษณะ stationary ซึ่งข้อมูลที่ stationary at level จะเรียกว่า $I(0)$ ส่วนข้อมูลที่ stationary at first difference จะเรียกว่า $I(1)$ รายละเอียดผลการคำนวณแสดงไว้ในตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบ ADF ของข้อมูลในแบบจำลองอนุกรมเวลารายไตรมาส
ที่ระดับ (Level)

ตัวแปร	t-statistics	1% Critical Value	5% Critical Value
GROWTH	-9.65	-3.50	-2.90
GROSS	-0.98	-3.50	-2.90
CON	-0.96	-3.50	-2.90
LABOR	-3.06	-3.51	-2.90
CAPITAL	-4.54	-3.51	-2.90
EDU	-1.54	-3.51	-2.90
TRADE	-1.70	-3.50	-2.90

ที่มา จากการคำนวณ

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบ ADF ของข้อมูลในแบบจำลองอนุกรมเวลารายไตรมาส
ที่ผลต่างอันดับที่หนึ่ง (First Difference)

ตัวแปร	t-statistics	1% Critical Value	5% Critical Value
TRADE	-7.71	-3.50	-2.90
GROSS	-8.43	-3.50	-2.90
LABOR	-8.24	-3.50	-2.90
CON	-8.99	-3.50	-2.90
EDU	-2.56	-3.50	-2.90

ที่มา จากการคำนวณ

สำหรับการวิเคราะห์เป็นการวิเคราะห์โดยสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ 2 ตัวขึ้นไป ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด โดยแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

$$GROWTH = \beta_0 + \beta_1 CAPITAL + \beta_2 LABOR + \beta_3 CON + \beta_4 GROSS + \beta_5 TRADE + \beta_6 EDU + \varepsilon$$

กล่าวคือในทฤษฎีการวิเคราะห์ข้อมูลมีตัวแปรตาม คือ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยวัดจากอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีตัวแปรอิสระหลัก (Independent Variables of Interest) คือ ตัวแปรภาวะภาษีทุน (Capital) ภาวะภาษีแรงงาน (Labor) และภาวะภาษีการบริโภค (Con) สำหรับตัวแปรอิสระอื่นๆ (Control Variables) ซึ่งเป็นตัวแปรที่งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่ามีความสำคัญทางสถิติในการอธิบายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สัดส่วนการค้าระหว่างประเทศ (Trade) วัดโดยใช้มูลค่าของผลรวมของมูลค่านำเข้าและส่งออกหารด้วยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ตัวแปรสะท้อน Physical capital ได้แก่ มูลค่าของการสะสมทุนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross) อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาตัวแปรสะท้อน Human capital งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในการนำเอาข้อมูลบางตัว เช่น จำนวนปีการศึกษาในโรงเรียนเฉลี่ย (Mean Years of Schooling) มาใช้ เนื่องจากข้อมูลดังกล่าวในประเทศไทยเริ่มต้นเก็บในปี พ.ศ.2545 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้ข้อมูล Government size in education หรือก็คือการใช้จ่ายของรัฐบาลประเทศไทยในเรื่องการศึกษาแต่ละปี (EDU) เป็นตัวแปรควบคุม ทั้งนี้สามารถศึกษาแหล่งที่มาของแต่ละตัวแปรได้จากตารางที่ 3

ตารางที่ 4 แสดงสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและปัจจัยต่างๆ จะเห็นได้ว่าอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการสะสมทุน (Gross) การใช้จ่ายของรัฐบาลเพื่อการศึกษา (EDU) และการค้าระหว่างประเทศ (Trade)

อย่างไรก็ดี อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับภาวะภาษีจากทุนและภาวะภาษีจากแรงงาน สำหรับปัจจัยที่ไม่สามารถระบุความสัมพันธ์ได้แน่ชัด ได้แก่ ภาวะภาษีจากการบริโภค เนื่องจากจากการตรวจเอกสารไม่ว่าในส่วนแนวคิด ทฤษฎี หรืองานวิจัยที่ผ่านมา ตัวแปรดังกล่าวอาจส่งผลทางบวกและทางลบต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ทั้งสองกรณี

ตารางที่ 3 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	สัญลักษณ์ที่ใช้	แหล่งที่มา
ภาวะภาษีจากแรงงาน	LABOR	กระทรวงการคลัง
ภาวะภาษีจากทุน	CAPITAL	
ภาวะภาษีจากการบริโภค	CON	
การสะสมทุน	GROSS	ธนาคารแห่งประเทศไทย
สัดส่วนการค้าระหว่างประเทศ	TRADE	
อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	GROWTH	
การใช้จ่ายของรัฐด้านการศึกษา	EDU	สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ที่มา จากการรวบรวม

ตารางที่ 4 สมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและปัจจัยต่างๆ

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและตัวแปร
CAPITAL	-
LABOR	-
CON	+/-
GROSS	+
EDU	+
TRADE	+

หมายเหตุ. + หมายถึง อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับตัวแปร

- หมายถึง อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับตัวแปร

ผลการศึกษา

จากการศึกษาเพื่อบรรลุมิติวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กล่าวคือการศึกษาภาพรวมภาวะภาษีแรงงาน ภาวะภาษีทุน และภาวะภาษีการบริโภค พบข้อมูลที่สำคัญ ดังนี้

1. ในภาพรวม รัฐบาลประเทศไทยมีรายได้หลักจากการจัดเก็บภาษีการบริโภคสูงที่สุดเมื่อเทียบกับภาษีประเภทอื่นๆ มาโดยตลอด ในปี พ.ศ.2536 สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บจากการบริโภคเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอยู่ที่ร้อยละ 10.55 ในขณะที่มีค่าอยู่ที่ 9.34 ในปี พ.ศ.2558 รองลงมาคือรายได้จากภาษีประเภททุน โดยมีสัดส่วนอยู่ที่มากกว่าร้อยละ 5.00 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศนับแต่ปี พ.ศ. 2548 ในปี พ.ศ.2558 สัดส่วนดังกล่าวอยู่ที่ร้อยละ 5.30 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ สำหรับภาษีที่จัดเก็บจากแรงงานมีสัดส่วนอยู่ที่ประมาณร้อยละ 2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปี พ.ศ.2558 ค่าดังกล่าวอยู่ที่ 2.24

2. เมื่อพิจารณาภาวะภาษีอากรที่เก็บจากแรงงานของประเทศไทยจำแนกรายปี พบว่ามีค่าอยู่ที่ร้อยละ 1.75 ในปี พ.ศ.2536 แล้วมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยสูงที่สุดในปี พ.ศ.2541 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ 2.61 อย่างไรก็ตาม สัดส่วนภาษีที่เก็บจากแรงงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีค่าลดลงอย่างรวดเร็วนับจากปี พ.ศ.2541

3. ภาวะภาษีอากรที่เก็บจากทุนของประเทศไทยมีค่าอยู่ที่ร้อยละ 3.92 ในปี พ.ศ. 2536 และมีค่าสูงขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปี พ.ศ.2540 โดยมีค่ามากกว่าร้อยละ 4.30 อย่างไรก็ตาม ภาวะภาษีอากรที่เก็บจากทุนมีค่าลดลงนับจากนั้น โดยลดมาอยู่ประมาณร้อยละ 3.00 ในปี พ.ศ.2541 และ 2542 จากนั้นจึงมีค่าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสูงถึงร้อยละ 6.21 ในปี พ.ศ.2554 ทั้งนี้ค่าดังกล่าวอยู่ที่ร้อยละ 5.30 ในปี พ.ศ.2558

4. เมื่อพิจารณาภาษีต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของภาษีทุน พบว่าภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญสำหรับภาษีทุน โดยสัดส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอยู่ที่ร้อยละ 3.19 และ 4.18 ในปี พ.ศ. 2536 และ 2558 ตามลำดับ

5. นับแต่ปี พ.ศ.2544 ภาษีเงินได้ปิโตรเลียมเป็นองค์ประกอบสำคัญลำดับที่สองของภาษีอากรที่เก็บจากทุน ถัดจากภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.63 ระหว่างปี พ.ศ.2544-2558 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยระหว่างปี พ.ศ.2536-2543 อยู่ที่เพียงร้อยละ 0.13 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเท่านั้น

6. ภาษีธุรกิจเฉพาะเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของภาษีทุน โดยเฉพาะในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2536-2543 ซึ่งเป็นช่วงที่รายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากภาษีธุรกิจเฉพาะนี้มีสัดส่วนสูงถัดจากภาษีเงินได้นิติบุคคล มีค่าประมาณร้อยละ 0.34-0.75 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.59 อย่างไรก็ตาม นับจากปี พ.ศ. 2544 สัดส่วนที่รัฐบาลจัดเก็บจากภาษีชนิดนี้มีค่าน้อยกว่าสัดส่วนที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากภาษีเงินได้ปิโตรเลียม โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่างปี พ.ศ.2534-2558 ที่ร้อยละ 0.30

7. สำหรับอากรแสตมป์มีสัดส่วนค่อนข้างคงที่ระหว่างร้อยละ 0.06-0.13 ตั้งแต่ปี พ.ศ.2536

8. ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นองค์ประกอบหลักของภาษีที่เก็บจากการบริโภค และมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องนับจากปี พ.ศ.2536 โดยมีค่าอยู่ที่ร้อยละ 3.45 และ 5.24 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปี พ.ศ.2536 และ 2558 ตามลำดับ ภาษีสรรพสามิตเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญลำดับถัดมา โดยมีค่าค่อนข้างคงที่ประมาณร้อยละ 3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีค่าเท่ากับร้อยละ 3.85 และ 3.24 ในปี พ.ศ.2536 และ 2558 ตามลำดับ สำหรับรายได้ของรัฐบาลจากภาษีศุลกากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ.2536 จัดเก็บได้ร้อยละ 3.25 ในขณะที่ในปี พ.ศ.2558 รายได้จากภาษีดังกล่าวมีค่าอยู่ที่ร้อยละ 0.85 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

9. เมื่อพิจารณาภาษีทั้งสามประเภทจำแนกเป็นรายไตรมาส พบว่าภาระภาษีที่เก็บจากทุนและภาระภาษีที่เก็บจากแรงงานมีลักษณะความเป็นฤดูกาล ในขณะที่ไม่ปรากฏว่าภาระภาษีที่เก็บจากการบริโภคมีลักษณะของความเป็นฤดูกาล

10. สัดส่วนของรายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากภาษีประเภททุนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีค่าสูงในไตรมาสที่ 2 และ 3 ของทุกปี เมื่อพิจารณาภาษีที่เป็นองค์ประกอบของภาษีประเภททุน พบว่าภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้ปิโตรเลียม มีลักษณะของฤดูกาล ในขณะที่ไม่ปรากฏลักษณะดังกล่าวในอากรแสตมป์และภาษีธุรกิจเฉพาะแต่อย่างใด โดยสัดส่วนรายได้จากภาษีนิติบุคคลที่รัฐบาลจัดเก็บได้ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีค่าที่สูงในไตรมาสที่ 2 และ 3 สอดคล้องกับลักษณะความเป็นฤดูกาลของภาษีทุนที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

11. เมื่อพิจารณาภาระภาษีที่เก็บจากแรงงาน หรือก็คือสัดส่วนของรายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากภาษีประเภทแรงงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ พบว่าจะมีการจัดเก็บที่สูงที่สุดในไตรมาสที่ 1 ของทุกปี เนื่องจากประเทศไทยมีกำหนดการยื่นแบบชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดาในช่วงสี่เดือนแรกของปี เช่น ในปี พ.ศ.2560 กรมสรรพากรกำหนดให้มีการยื่นแบบฯ ดังกล่าวระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึง 10 เมษายน พ.ศ.2560 ในขณะที่การจัดเก็บที่ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจะอยู่ในไตรมาสที่ 4 ของทุกปี (ยกเว้นปี พ.ศ.2543, 2546 และ 2554)

สำหรับการศึกษาเพื่อบรรลุมิติวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ของงานวิจัย แสดงในตารางที่ 5 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Growth) และปัจจัยต่างๆ พบว่า ค่า R-squared มีค่าเท่ากับ 0.44 แสดงว่าแบบจำลองนี้ตัวแปรอิสระทั้งหมดมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามได้ร้อยละ 44 โดยมีค่า Durbin-Watson Statistic เท่ากับ 2.43 ถึง 2.52 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ไม่สามารถสรุปได้ว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) เมื่อพิจารณาที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) พบว่ามีค่าต่ำกว่า 0.45 ดังนั้น ผลการศึกษาจึงเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ในทางสถิติ

ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่าง Model 1 และ Model 2-4 โดย Model 1 เป็นการนำตัวแปรอิสระด้านภาระภาษีที่เก็บจากแรงงาน จากทุน และจากการบริโภค ใส่ไว้ในสมการเดียวกันทุกตัว ในขณะที่ Model 2-4 เป็นการนำแต่ละตัวแปร

ด้านภาษีได้ไว้ในแต่ละสมการ โดยไม่ใส่รวมกัน ผลการศึกษาใน Model 1 และ 3 แสดงชัดเจนว่า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับภาวะภาษีที่เก็บจากแรงงาน (Labor) ในทางลบ สำหรับภาวะภาษีที่เก็บจากทุน (Capital) และภาวะภาษีที่เก็บจากการบริโภค (Con) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด ดังแสดงใน Model 1, 2 และ 4 นอกจากนี้ ผลการศึกษาในทุก Model พบว่าสัดส่วนของการค้าระหว่างประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Trade) และค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Edu) ไม่มีผลต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงการสะสมทุนของประเทศไทย (Gross) มีผลทางบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและปัจจัยต่างๆ⁵

Variable	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
GROSS	0.04*** (6.28)	0.04*** (6.25)	0.04*** (6.35)	0.04*** (6.33)
EDU	-0.81 (-0.67)	-1.15 (-0.95)	-0.81 (-0.69)	-0.99 (-0.79)
TRADE	5.36 (1.40)	3.00 (0.81)	5.20 (1.42)	3.97 (1.03)
CAPITAL	0.09 (0.50)	0.15 (0.82)	-	-

⁵ EDU ซึ่งเป็นร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ใช้ตัวเลขรายปีเป็นตัวแทนของรายไตรมาส (Constant Match Average)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

Variable	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
CON	-0.18 (-0.45)	-	-	-0.33 (-0.82)
LABOR	-2.11** (-2.21)	-	-2.17** (-2.33)	-
C	0.82*** (4.83)	0.83*** (4.83)	0.81*** (4.85)	0.90*** (5.19)
No. of Observation	90	90	90	94
R ²	0.44	0.41	0.44	0.40
Durbin-Watson stat	2.43	2.52	2.45	2.49
Prob (F-statistic)	0.00	0.00	0.00	0.00
F-statistic	10.94	14.61	16.60	14.59

หมายเหตุ. *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10, ตัวเลขในวงเล็บเป็นค่า t-statistic, Gross เป็นตัวเลขนหารด้วยพัน, CAPITAL และ LABOR เป็นค่าปรับฤดูกาล (Seasonal Adjustment) ตัวแปรอิสระทุกตัวเป็นข้อมูล ณ first difference

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่า ภาวะภาษีที่เก็บจากแรงงานส่งผลทางลบต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ สอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยที่ผ่านมาที่มีความชัดเจนว่า การเก็บภาษีจากแรงงานส่งผลทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (Myles, 2007; Johansson et al., 2008; Dackehag & Hansson, 2012; Macek, 2014; Gale & Samwick, 2016) ในขณะที่การเก็บภาษีจากทุน รวมถึงภาษีการบริโภค ไม่มีผลชัดเจนต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนด้านรายรับของประเทศ อาจมีการพิจารณาใน

รายละเอียดเกี่ยวกับการปรับอัตราภาษีทั้งสามประเภท เนื่องจากอัตราภาษีเป็นองค์ประกอบสำคัญที่กำหนดรายได้ในส่วนภาษีของภาครัฐ อาทิ ปรับลดอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับบุคคลที่มีได้มีรายได้สูง เพื่อให้บุคคลกลุ่มรายได้ระดับดังกล่าวมีแรงจูงใจที่จะเข้าสู่ระบบการศึกษา การอบรม เพื่อพัฒนาศักยภาพ ทักษะ และความสามารถของตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อผลิตภาพ และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศตามมา

สำหรับภาระภาษีที่เก็บจากทุน ผลการศึกษาพบว่าไม่ส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นพบว่า นับจากปี พ.ศ.2546 มีผู้ประกอบการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนมากขึ้น เห็นได้จากสถิติการจดทะเบียนธุรกิจได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีจำนวนธุรกิจนิติบุคคลจัดตั้งใหม่มากกว่า 40,000 ราย และจำนวนดังกล่าวมากกว่า 60,000 รายในปี พ.ศ.2555 มีผลทำให้รัฐบาลสามารถจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งเป็นภาษีที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของภาษีที่เก็บจากทุน สูงขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม สิทธิประโยชน์ทางภาษี อาทิ การลดภาษีให้กับนิติบุคคลที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน รวมถึงการปรับลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีกำไรสุทธิเกิน 1,000,001 บาท ขึ้นไป ในรอบบัญชีปี พ.ศ.2556 และ 2557 กล่าวคือจากร้อยละ 23 เหลือร้อยละ 20 ก็มีผลสำคัญที่ทำให้รายได้ที่รัฐบาลสามารถจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล มีแนวโน้มลดลงนับจากปี พ.ศ.2556 โดยจะเห็นได้ว่าสัดส่วนรายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บจากภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลงจากร้อยละ 6.21 ในปี พ.ศ.2554 มาอยู่ที่ร้อยละ 5.61 และ 5.30 ในปี พ.ศ.2557 และ 2558 ตามลำดับ ดังนั้น รัฐบาลอาจมีการวางแผนปรับขึ้นไปที่ระดับเดิม ซึ่งนอกจากจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับรัฐบาลแล้ว การปรับเพิ่มอัตราภาษีนิติบุคคลสำหรับรายได้ขั้นสูงสุด ก็จะสามารถทำให้รัฐบาลบรรลุวัตถุประสงค์หน้าที่รัฐบาลในเรื่องการกระจายรายได้และความมั่งคั่งของสังคมด้วย

ในการวิจัยครั้งต่อไป สามารถพิจารณาภาวะภาษีประเภทต่างๆ รวมถึงผลของ ภาวะภาษีประเภทต่างๆ ที่มีต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยใช้ข้อมูลของ ประเทศกำลังพัฒนาที่มีบริบทและการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ไม่แตกต่างกัน อาทิ กลุ่มประเทศอาเซียน หรือกลุ่มประเทศในภูมิภาคอเมริกาใต้ เพื่อในที่สุดแล้วสามารถ ได้ผลการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับประเทศกำลังพัฒนาต่อไป

References

- Canavire-Bacarreza, G., et al. (2013) *Taxation and economic growth in Latin America*, Washington, DC: United Inter-American Development Bank.
- Dackehag, M. & Hansson, A. (2012) *Taxation of income and economic growth: An empirical analysis of 25 rich OECD countries*, Lund, Sweden: Lund University.
- Dickey, D. A. & Fuller, W. A. (1979) Distribution of the estimators for autoregressive time series with a unit root, *Journal of the American Statistical Association*, vol. 74, pp. 427-431.
- Engen, E. M. & Skinner, J. (1996) Taxation and economic growth, *National Tax Journal*, vol. 49, no. 4, pp. 617-642.
- Furceri, D. & Karras, G. (2008) *Tax changes and economic growth: Empirical evidence for a panel of OECD countries*, Paris, France: The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).
- Gale, W. & Samwick, A. (2016) 'Effects of income tax changes on economic growth', in A. J. Auerbach & K. Smetters (eds.), *The Economics of tax policy*, New York: Oxford University Press.
- Hyman, D. (2010) *Public finance: A contemporary application of theory to policy*, Ohio: South-Western Cengage Learning.

- Johansson, A., et al. (2008) *Tax and economic growth*, Paris, France: The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).
- Macek, R. (2014) The impact of taxation on economic growth: Case study of OECD countries, *Review of Economic Perspectives*, vol. 14, no. 4, pp. 309-328.
- Masika, J. (2014) *Direct taxes and economic growth in Kenya*. Nairobi, Kenya: University of Nairobi.
- Myles, G. D. (2007) *Economic growth and the role of taxation-theory*, Paris, France: The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).
- Ojong, C., et al. (2016) The impact of tax revenue on economic growth: Evidence from Nigeria, *IOSR Journal of Economics and Finance (IOSR-JEF)*, vol. 7, pp. 32-38.
- Rosen, H. & Gary, T. (2008) *Public finance*, 8th edition, Boston: McGraw-Hill Irwin.
- Solow, R. (1956) A contribution to the theory of economic growth, *The Quarterly Journal of Economics*, vol. 70, no. 1, pp. 65-94.
- The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2016a) *Tax on corporate profits*, Available: <http://data.oecd.org/tax/tax-on-corporate-profit.htm#indicator-chart> [2 August 2016]
- The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2016b) *Tax on personal income*, Available: <https://data.oecd.org/tax/tax-on-personal-income.htm#indicator-chart> [2 August 2016]
- Tomljanovich, M. (2004) The role of state fiscal policy in state economic growth, *Contemporary Economic Policy*, vol. 22, no. 3, pp. 318-830.